

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2025. № 4.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.4.75>

УДК 631.153:330.322

*К. А. Алексеєва,
к. держ. упр, доцент,
доцент кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту,
Національний університет біоресурсів та природокористування України
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1129-0771>*

*Б. М. Присяжнюк,
аспірант,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-4321-5052>*

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

*K. Alekseieva,
PhD in Public Administration, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Production and Investment Management,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
B. Prisyazhnuk,
Postgraduate student,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*

MANAGEMENT OF INVESTMENT ACTIVITIES OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

The article examines the features of investment activity management in agricultural enterprises under conditions of economic instability and increasing risks. Theoretical foundations of investment activity are analyzed, key areas of investment in agriculture are characterized, and the investment management process is considered, including the selection of financing sources, risk assessment, and control over capital investment efficiency.

Global investment trends and their impact on the agricultural sector are assessed. Key investment directions are identified, along with the main factors determining the investment attractiveness of enterprises, including economic, legal, natural, resource, and technological aspects. The business climate in Ukraine and its transformation under the influence of war are evaluated, particularly in terms of rising costs, infrastructure destruction, restricted access to financing, and seasonal fluctuations in economic activity.

The main sources of investment financing are analyzed, including enterprises' own funds, bank loans, and the role of international financial assistance and state support. The significance of investment insurance and credit mechanisms in mitigating risks under crisis conditions is highlighted. The prospects for investment activity development, the creation of agricultural processing enterprises, and the expansion of industrial parks, which will contribute to increased investment in the sector, are outlined. The role of land reform, which expands capital attraction opportunities and introduces new challenges for the sector, is considered. The importance of advanced technologies as a key factor in improving enterprise efficiency is emphasized.

Strategies for effective investment management are proposed, including strategic planning, diversification of financial sources, risk management, investment insurance, cost optimization, and productivity improvement. In conclusion, the necessity of a comprehensive investment approach is emphasized, ensuring financial stability, sustainable development, and strengthened market competitiveness of enterprises.

У статті досліджено особливості управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств в умовах економічної нестабільності та зростаючих ризиків. Проаналізовано теоретичні засади інвестиційної діяльності, охарактеризовано основні напрями вкладень у сільське господарство, а також розглянуто процес управління інвестиціями, що включає вибір джерел фінансування, оцінку ризиків та контроль ефективності капіталовкладень.

Розглянуто світові інвестиційні тенденції та їхній вплив на сільськогосподарський сектор. Визначено ключові напрями капіталовкладень, а також виокремлено основні фактори, що визначають інвестиційну привабливість підприємств, зокрема економічні, правові, природні, ресурсні та технологічні аспекти. Оцінено бізнес-клімат України та його трансформацію під впливом війни, зокрема зростання витрат, руйнування інфраструктури, обмеження доступу до фінансування та сезонні коливання економічної активності.

Проаналізовано основні джерела фінансування інвестиційних проєктів, серед яких власні кошти підприємств, банківські кредити, окрему увагу приділено ролі міжнародної фінансової допомоги та державної підтримки. Визначено значення страхування інвестицій та кредитних механізмів для зниження ризиків у кризових умовах. Окреслено перспективи розвитку інвестиційної діяльності, створення агропереробних підприємств та розвиток індустріальних парків, що сприятиме зростанню інвестицій у галузь. Розглянуто роль земельної реформи, яка розширює можливості залучення капіталу та формує нові виклики для галузі,. Наголошено на використанні новітніх технологій як важливий фактор підвищення ефективності діяльності підприємств.

Запропоновано стратегії ефективного управління інвестиціями, що включають стратегічне планування, диверсифікацію джерел фінансування, управління ризиками, страхування капіталовкладень, оптимізацію витрат та підвищення продуктивності. У підсумку наголошено на необхідності

комплексного підходу до інвестування, що забезпечить фінансову стабільність підприємств, сприятиме їхньому сталому розвитку та зміцненню конкурентних позицій на ринку.

Keywords: investments, investment activity, agriculture, agricultural enterprises, foreign investments, capital investments, state support.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, сільське господарство, сільськогосподарські підприємства, іноземні інвестиції, капітальні інвестиції, державна підтримка.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток сільськогосподарських підприємств значною мірою залежить від ефективного управління інвестиційною діяльністю, що забезпечує модернізацію виробництва, підвищення конкурентоспроможності та фінансову стабільність галузі. В умовах економічної нестабільності та воєнних ризиків зростає потреба у вдосконаленні механізмів залучення та управління інвестиціями, пошуку оптимальних джерел фінансування та мінімізації ризиків. Водночас обмежений доступ до фінансових ресурсів, недостатня державна підтримка та вплив макроекономічних чинників ускладнюють реалізацію інвестиційних стратегій. Тому актуальним є дослідження ефективних підходів до управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств з урахуванням сучасних викликів та можливостей галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика інвестицій у сільське господарство досліджується як на національному, так і міжнародному рівнях. Значний внесок у вивчення цього питання зробили, зокрема, українські дослідники К.А. Алексеєва, Л.Б. Бушовська, Г.А. Харченко, Д.О. Миргородська, А.Д. Остапчук, О.П. Попова, Ю.В. Хорошун, Л.В. Проданова, О.В. Захарова та ін. Вчені аналізують вплив інвестицій на економічну безпеку підприємств, сучасний стан та проблеми інвестиційної діяльності, а також залежність рівня інвестицій від макроекономічних

факторів і державної підтримки. Проте аспекти управління інвестиційною діяльністю в кризових умовах залишаються недостатньо розглянутими, що зумовлює актуальність подальших досліджень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження процесу управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційна діяльність є одним із ключових факторів розвитку підприємств, забезпечуючи їхню модернізацію, розширення виробничих потужностей та підвищення конкурентоспроможності. За визначенням Бушовської Л.Б., інвестиції - це вкладення капіталу у виробництво, розвиток або модернізацію підприємства з метою отримання прибутку чи іншого ефекту [1].

Управління інвестиційною діяльністю передбачає розробку ефективної інвестиційної політики, що включає вибір джерел фінансування, оцінку ризиків та контроль за ефективністю вкладень. Грамотне управління інвестиціями сприяє не лише стабільному розвитку підприємств, а й їхній стійкості в умовах ринкових змін.

Світові інвестиційні тенденції залишаються нестабільними. За прогнозами ООН, зростання світової економіки у 2025 році становитиме 2,8%, що зумовлено геополітичними конфліктами, борговими навантаженнями та торговельними обмеженнями. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) у 2023 році скоротилися на 2% (до 1,3 трлн дол. США), а в країнах, що розвиваються, - на 7%. Додатково, міжнародне проєктне фінансування впало на 26%, що особливо вдарило по інфраструктурних інвестиціях [2].

Попри ці виклики, сільськогосподарський сектор залишається привабливим для інвесторів. У 2022 році світовий запас капіталу в сільському господарстві зріс до 6,5 трлн дол. США (проти 4,8 трлн у 2012 році), а капіталовкладення в агросектор зросли з 476 до 597 млрд дол., демонструючи середньорічний приріст 2,3%. [3]. Залучення інвестицій в українське сільське господарство залежатиме від глобальних фінансових

тенденцій, політичної стабільності та сприятливих умов для капіталовкладень.

Основною метою інвестування є отримання прибутку, збереження капіталу та досягнення соціального ефекту. Проте, для сільськогосподарських підприємств, окрім цих цілей, важливими напрямками є:

- відновлення родючості ґрунтів;
- підтримка біологічного балансу;
- забезпечення соціального захисту та покращення умов життя сільського населення [4].

У свою чергу, це визначає пріоритетні напрями інвестування, зокрема збільшення обсягів виробництва, підвищення продуктивності, поліпшення стану ґрунтів, розвиток тваринництва, фінансування соціальної сфери, оздоровлення фінансового стану підприємств, створення сільськогосподарських кооперативів, тощо.

Інвестиційна привабливість сільського господарства визначається низкою ключових факторів:

- економічні аспекти включають фінансову стратегію підприємств, рівень купівельної спроможності внутрішнього ринку, державні програми підтримки аграрного сектору, податкові стимули та загальний інвестиційний клімат як у країні, так і в регіонах;
- організаційно-правові умови охоплюють політичну та соціальну стабільність, законодавче регулювання та державну стратегію щодо міжнародної співпраці;
- природно-біологічні фактори включають кліматичні особливості, стан і родючість сільськогосподарських земель, якість та різноманіття вирощуваних культур і поголів'я худоби;
- ресурсний потенціал визначається рівнем забезпеченості підприємств виробничими активами, кваліфікованою робочою силою та матеріально-технічною базою;

- науково-технологічний розвиток охоплює наявність інноваційних рішень, рівень наукових досліджень та доступність сучасних агротехнологій [5].

З цього випливає, що для підвищення інвестиційної активності в сільському господарстві критично важливо зміцнювати його конкурентоспроможність, що сприятиме залученню додаткових капіталовкладень та стійкому розвитку галузі.

Розвиток інвестицій у сільське господарство залежить від загального бізнес-клімату країни. У 2020 році Україна посіла 64-те місце у рейтингу Doing Business (Рис. 1) із показником 70,2 бала (+1,1% до попереднього року). До повномасштабного вторгнення країна демонструвала покращення у сферах будівництва (20 місце), міжнародної торгівлі (74), реєстрації власності (61) та доступності кредитування (37) [6]. Таким чином, це сприяло спрощенню регуляторних процедур і залученню інвестицій, однак війна внесла значні корективи.

Рис. 1. Показники Doing Business (Україна) за 2019-2020 рр.

Джерело: Систематизовано та згруповано за даними [6].

Українські сільськогосподарські підприємства гостро потребують фінансування, проте стикаються з дефіцитом інвестицій через природно-кліматичні ризики, нестачу державної підтримки та проблеми з інфраструктурою. Війна ще більше загострила ці виклики:

- Зростання цін. Оброблені продукти харчування за останні місяці подорожчали на 8,9% у річному вимірі, що перевищує прогнози НБУ (5,9% у червні 2024 року) [7].
- Руїнування інфраструктури та втрата посівних площ. Станом на 2024 рік збитки агросектору оцінюються у 80 млрд доларів США [8].
- Інфляційний тиск. Подорожчання олійних культур, м'яса та збільшення експорту продовольства створюють додаткове навантаження на внутрішній ринок [4]. Очікується, що ціни стабілізуються не раніше весни 2025 року, коли на ринок вийде новий врожай [7].

Через високу нестабільність та ризики інвестори з обережністю розглядають вкладення в сільськогосподарський сектор, що ускладнює залучення необхідного капіталу.

Інвестиційна діяльність у сільському господарстві тісно пов'язана із сезонними коливаннями. Виробничі процеси галузі залежать від циклічності аграрних робіт, що впливає на внесок сектору у ВВП. Як видно на (Рис. 2), частка сільського, лісового та рибного господарства у ВВП України у 2021-2023 роках демонструє характерні періоди зростання та спаду, зумовлені сезонними факторами.

Рис. 2. Сільське, лісове та рибне господарство України (доля в ВВП, %) за 2020-2023 рр.

Джерело: Систематизовано та згруповано за даними [9].

Оцінюючи поточну ситуацію, можна сказати, що частка сільського господарства зростає у липні-грудні під час збору врожаю та продажів, а в січні-червні знижується через зимово-весняний спад активності, що підкреслює важливість стратегічного планування інвестицій та оптимального розподілу фінансів упродовж року.

Земля є ключовим активом сільськогосподарських підприємств, що визначає їхню ефективність і конкурентоспроможність. Вкладення у земельні ресурси сприяють підвищенню врожайності, покращенню якості ґрунтів та зміцненню позицій українських виробників на внутрішньому й зовнішніх ринках [5]. Україна має значний агропотенціал: 57% її території (34,2 млн га) займають родючі чорноземи, що ставить країну на 6-те місце у світі за їх кількістю. Загальна площа сільськогосподарських земель становить 41,5 млн га, з яких 20,6 млн га обробляються агропідприємствами, а частка сільгоспугідь у земельному фонді сягає 68,7% [8]. Саме тому, агросектор має важливе значення для економіки країни та необхідність постійних інвестицій у його розвиток.

Основними джерелами фінансування інвестицій у сільськогосподарські підприємства України залишалися власні кошти підприємств, кредити банків-резидентів та бюджетні кошти [10].

Якщо переглянути динаміку капітальних інвестицій (Рис. 3) у 2020-2023 роках, спостерігаються коливання через економічну нестабільність і війну. У 2020 році інвестиції скоротилися до 50,63 млрд грн, проте в 2021-му зросли до 69,97 млрд грн. У 2022 році, на тлі воєнних викликів, вони знизилися до 51,36 млрд грн, але у 2023-му знову зросли до 65,15 млрд грн, що свідчить про часткове відновлення галузі.

Водночас на початку 2023 року 51 український банк надав сільськогосподарським підприємствам кредити на 118,9 млрд грн, що на 44% більше, ніж у 2021 році (82,4 млрд грн), що свідчить про зростання доступу аграріїв до фінансових ресурсів [12].

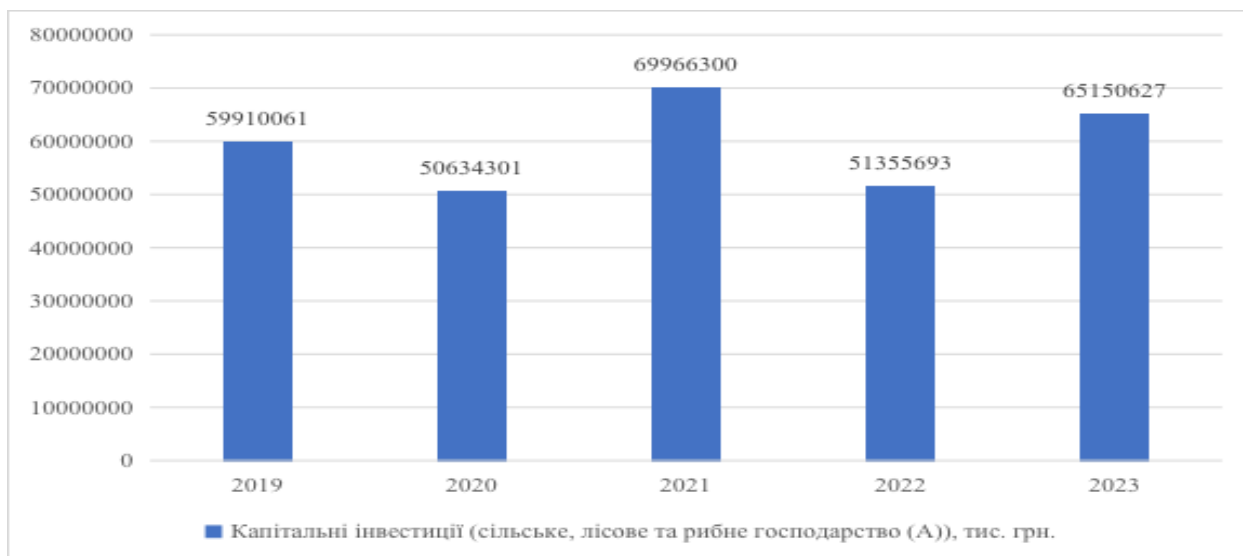

Рис. 3. Капітальні інвестиції (сільське, лісове та рибне господарство (А)) за 2019-2023 рр., тис. грн.

Джерело: Систематизовано та згруповано за даними [11].

Доповнюючи, варто зауважити, що в останні роки інвестиційні потоки у вітчизняне сільське господарство залишаються нестабільними (Табл. 1).

Таблиця 1. Прямі іноземні інвестиції в економіку України за 2019-2023 рр., млн. дол. США

Назва	2019	2020	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення 2023/2019, +/-
Всього в Україну	6017,4	-36,0	7320,0	531,4	4484,7	-1532,7
Сільське, лісове та рибне господарство	38,0	224,6	1127,8	378,4	130,6	92,6
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	483,1	224,1	260,5	85,7	538,9	55,8

Джерело: сформовано на основі [13].

Загалом, після різкого падіння у 2020 році відбулося короткострокове зростання у 2021-му, проте війна спричинила суттєве скорочення інвестицій у 2022 році. У 2023 році спостерігалось часткове відновлення, однак рівень залучення капіталу залишається нижчим за довоєнні показники. Сільськогосподарський сектор та виробництво харчових продуктів зазнали подібних тенденцій: після пікового зростання інвестицій у 2021 році відбулося різке падіння, що вказує на зниження довіри інвесторів та складнощі з фінансуванням у кризових умовах.

У 2010-2023 роках значний відтік капіталу через round-tripping відбувався через Кіпр (-4 971 млн дол.), Нідерланди (-2 319 млн дол.) та Швейцарію (-1 312 млн дол.), тоді як Україна (10 766 млн дол.) залишалася основним кінцевим інвестором, що свідчить про реінвестування прибутків українських компаній. У 2021-2022 роках найбільша частка round-tripping у прямих інвестиціях зафіксована в Чехії (22,8%), Німеччині (12,4%) та Франції (9,3%), що підтверджує активне використання фінансових посередницьких юрисдикцій [14].

У сільське, лісове та рибне господарство у 2022 році найбільше інвестували Кіпр (768,7 млн дол.), США (397,5 млн дол.) та Люксембург (286,2 млн дол.), що свідчить про значний вплив міжнародного капіталу, хоча частина інвестицій фактично має внутрішнє походження [8].

Попри війну, міжнародні партнери продовжують підтримувати сільськогосподарські підприємства України, сприяючи продовольчій безпеці та розвитку галузі. Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) за два роки інвестувало понад 300 млн доларів у розширення потужностей зі зберігання зерна, постачання насіння та добрив, що допомогло компенсувати втрати через війну. Однак, агентство припинило свою діяльність в Україні. Приватний сектор також залучив понад 510 млн доларів, що забезпечує довгострокову фінансову стійкість сільськогосподарських підприємств [15].

Також, важливу роль відіграє ініціатива AGRI-Ukraine, яка з липня 2022 року надала підтримку понад 14 000 сільськогосподарським підприємствам (32% зареєстрованих виробників), забезпечуючи їх ресурсами та фінансуванням. Окрім цього, AGRI-Ukraine сприяла створенню альтернативних експортних маршрутів через дунайські порти та наземні переходи, що дозволило експортувати 62 млн тонн агропродукції та принести економіці України понад 17 млрд доларів [15].

Під час війни, сектор залишається інвестиційно привабливим завдяки природним ресурсам, логістиці та орієнтації на експорт. Вартість основного капіталу в галузі оцінюється у 29 млрд доларів, а інвестиції в неї за

десятиліття зросли в п'ять разів. Основні вкладення у 2021 році спрямовувалися на рослинництво (80%), тоді як у тваринництво - лише 14% [16]. Через війну сільськогосподарські підприємства зіткнулися з викликами: обмеженням логістики, мінуванням полів, мобілізацією персоналу та зростанням цін на енергоносії, що змусило їх переорієнтувати інвестиції на логістику, біоенергетику та агропереробку.

Перспективним напрямом розвитку є створення агропереробних підприємств у межах індустріальних парків. Вартість запуску таких виробництв може коливатися від 1 до 100 млн доларів, залежно від технологій і масштабів. Індустріальні парки пропонують податкові пільги, зокрема звільнення від податку на прибуток на 10 років, компенсацію до 50% витрат на підключення до електромереж і грантове фінансування до 150 млн грн. Особливий фокус робиться на деокуповані території, де держава покриває до 80% витрат [17].

Провідні сільськогосподарські підприємства України адаптують інвестиційні стратегії, зосереджуючись на рослинництві, тваринництві, логістиці, кормовиробництві та переробці. В умовах складного фінансування компанії інвестують у вагонний парк, модернізацію виробництва та підтримку малого бізнесу. Диверсифікація ризиків, стратегічне планування та залучення міжнародного капіталу дозволяють зберегти фінансову стабільність і закласти основу для подальшого розвитку [18].

Отже, війна змінила підходи до управління інвестиціями в сільськогосподарських підприємствах. Успішні компанії переорієнтовують фінансові потоки, залучають міжнародні ресурси та розвивають інфраструктуру для забезпечення стійкості бізнесу. Створення сприятливих умов для інвесторів, розширення агропереробки та стратегічне управління ризиками є ключовими факторами успішного розвитку галузі.

В Україні діють різні механізми державної підтримки, спрямовані на стимулювання інвестицій у сільськогосподарські підприємства. Серед ключових інструментів - бюджетні дотації, часткове відшкодування витрат та

доступне кредитування, що сприяє розширенню виробництва та впровадженню нових технологій.

Однією з головних програм є «Доступні кредити 5-7-9%», яка дозволяє малим і середнім підприємствам отримувати фінансування до 90 млн грн зі зниженою відсотковою ставкою 5-9% річних, що значно покращує їхню інвестиційну спроможність.

Додатково передбачені такі механізми підтримки:

- Дотації на розвиток тваринництва - покриття частини витрат на закупівлю племінних тварин, утримання овець і кіз, будівництво та реконструкцію тваринницьких комплексів.
- Підтримка агропереробки та зберігання продукції - часткова компенсація витрат на будівництво елеваторів, зерносховищ і підприємств із переробки сільськогосподарської продукції.
- Стимулювання технічного оновлення - відшкодування до 25% вартості придбання української сільськогосподарської техніки з рівнем локалізації не менше 60%.
- Фінансування стратегічних напрямів - підтримка розвитку тваринництва та агропереробки через державні програми [8].

Окремим фактором, що впливає на управління інвестиціями у сільськогосподарських підприємствах, є другий етап земельної реформи, який стартував 1 січня 2024 року. Він дозволяє юридичним особам купувати землю та підвищує ліміт володіння до 10 000 га в одні руки, відкриваючи можливості для диверсифікації активів та довгострокового планування [19].

Очікується зростання вартості сільськогосподарських земель, що вплине на доступність ресурсів для малих і середніх підприємств. У цьому контексті критичну роль відіграватимуть державні програми кредитування, які допоможуть фермерам придбати землю, тоді як великі підприємства будуть обирати між її купівлею чи продовженням оренди.

Збільшення цін на землю може стати додатковим фактором залучення інвестицій, оскільки дорожча земля слугуватиме заставою для вигідніших

кредитів. Водночас необхідні чіткі механізми контролю, щоб запобігти надмірній концентрації земель у великих компаній та забезпечити рівні умови для малого і середнього бізнесу.

Підсумовуючи, слід наголосити на тому, що державна підтримка та земельна реформа суттєво впливають на управління інвестиціями у сільськогосподарських підприємствах, створюючи можливості для розвитку, модернізації та залучення додаткових фінансових ресурсів.

Страховання інвестицій є важливим елементом управління фінансовими ризиками сільськогосподарських підприємств, особливо в умовах війни. 82% бізнесу готові страхувати свої вкладення навіть у кризовий період, що свідчить про високу потребу у фінансовому захисті. MIGA та DFC покривають збитки до 90-85%, а в межах Sure Trust Fund вже спрямовано 110 млн дол. США із перспективою збільшення до 330 млн дол. США [8].

Розвиток програм страхування, зокрема воєнних ризиків для зернових елеваторів, логістики та експорту, сприяє залученню капіталу в агросектор. Так, Export Credit Agency (ECA) у 2024 році збільшила страхування до 2,93 млрд грн, а міжнародні компанії, такі як Marsh та Lloyd's, підтримують сектор на 300 млн дол. США [8]. Ефективне страхування мінімізує ризики, покращує доступ підприємств до фінансування та дозволяє впроваджувати довгострокові інвестиційні проєкти, навіть у нестабільних умовах.

У підсумку, варто зазначити, що сучасний інвестиційний клімат для сільськогосподарських підприємств в Україні залишається складним через війну, економічну нестабільність та високі ризики, проте має перспективи розвитку. Для ефективного використання інвестиційних ресурсів необхідно враховувати:

- Стратегічне планування інвестицій - визначати довгострокові пріоритети підприємства, оцінювати рентабельність проєктів та оптимально розподіляти фінансові ресурси.

- Моніторинг ринкового середовища - аналізувати тенденції сільськогосподарського сектору, зміну цін на ресурси та продукцію, політичні та економічні фактори, що впливають на інвестиційну діяльність.
- Виявлення слабких місць у діяльності підприємства - проводити внутрішній аудит, визначати проблемні аспекти у виробничих процесах, фінансах та управлінні, розробляти стратегії їхнього усунення.
- Диверсифікація джерел фінансування - використовувати власні кошти, банківські кредити, державні гранти, міжнародні інвестиції та страхові механізми для мінімізації фінансових ризиків.
- Моніторинг ефективності інвестицій - регулярно аналізувати показники окупності, прибутковості та продуктивності вкладень, коригуючи інвестиційну стратегію відповідно до змін ринку.
- Оптимізація витрат - підвищувати ефективність використання ресурсів, впроваджувати нові технології та скорочувати невиправдані витрати.
- Розвиток інфраструктури та модернізація - інвестувати у будівництво та оновлення виробничих потужностей, складських приміщень, транспорту та переробних підприємств.
- Інноваційний розвиток - впроваджувати сучасні технології, автоматизацію виробничих процесів та цифрові рішення для підвищення ефективності.
- Управління ризиками - страхувати інвестиції, аналізувати ринкові та виробничі загрози, готувати антикризові плани та адаптуватися до змін зовнішнього середовища.
- Людський капітал - інвестувати в навчання та розвиток персоналу, підвищуючи професійний рівень працівників та ефективність управління підприємством.

Комплексний підхід до управління інвестиціями дозволить сільськогосподарському підприємству забезпечити фінансову стабільність, підвищити конкурентоспроможність та досягти сталого розвитку.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Ефективне управління інвестиційною діяльністю є ключовим фактором розвитку сільськогосподарських підприємств, забезпечуючи їхню фінансову стійкість, модернізацію виробництва та підвищення конкурентоспроможності. Попри глобальну економічну нестабільність та воєнні виклики, сільське господарство залишається привабливою галуззю для інвестування.

В Україні інвестиційний клімат ускладнений через макроекономічні ризики, руйнування інфраструктури, зростання витрат та обмежений доступ до фінансування. У таких умовах важливим є вдосконалення механізмів залучення капіталу, диверсифікація джерел фінансування, розвиток страхування інвестицій і державна підтримка, зокрема у сфері кредитування, модернізації виробничих потужностей та земельної реформи.

Для підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств необхідно розвивати інфраструктуру, стимулювати агропереробку, впроваджувати інноваційні технології та забезпечувати стабільне регуляторне середовище. Перспективними напрямками подальших досліджень є оцінка впливу земельної реформи на інвестування, механізми залучення іноземного капіталу та розробка стратегій ефективного управління інвестиціями в умовах кризових явищ. Успішна реалізація цих заходів сприятиме сталому розвитку галузі, її адаптації до сучасних викликів та зміцненню позицій на світовому ринку.

Література

1. Бушовська Л. Б. Управління інвестиційною діяльністю як важливий складник економічної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 11. С. 170–176. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/11_ukr/28.pdf.
2. World Investment Report 2024. *UNCTAD*. URL: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024>.
3. Agricultural investments and capital stock. Global and regional trends (2012–2022). *FAOSTAT*. 22.12.2023. URL:

[https://www.fao.org/statistics/highlights-archive/highlights-detail/agricultural-investments-and-capital-stock.-global-and-regional-trends-\(2012-2022\)/en](https://www.fao.org/statistics/highlights-archive/highlights-detail/agricultural-investments-and-capital-stock.-global-and-regional-trends-(2012-2022)/en).

4. Попова О. П., Коцюбинська Л. М., Скубій О. А. Інвестиційна діяльність в сільському господарстві в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 57. 8 с. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2773/2695>.

5. Харченко Г. А., Миргородська Д. О. Інвестиційна діяльність сучасних сільськогосподарських підприємств: стан, проблеми та напрями поліпшення. *Економіка та суспільство*. 2018. Вип. 17. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/17_ukr/98.pdf.

6. Ukraine. Doing Business. *World Bank Group*. 2025. URL: <https://archive.doingbusiness.org/ru/data/exploreeconomies/ukraine>.

7. Гончаренко А. Як зміняться ціни на продукти в Україні: прогноз НБУ. *TCH Groshi*. 17.11.2024. URL: <https://tsn.ua/groshi/yak-zminyatsya-cini-na-produkti-v-ukrayini-prognoz-nbu-2703207.html>.

8. Інвестиційні можливості сектору агропереробки. *Ukraine Invest*. 2024. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/wp-content/uploads/2024/09/sector-agropererobky-ukrayiny-1.pdf>.

9. ВВП України за роками. *НАБУ*. 2025. URL: <https://nabu.ua/ua/vvp-2.html>.

10. Хорошун Ю. В., Проданова Л. В., Захарова О. В. Аналіз джерел інвестиційних ресурсів аграрного сектору економіки України. *Економіка і організація управління*. 2021. №4(44). С. 99–117. URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/11170>.

11. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

12. Дудукалова О. С., Матвієнко Г. А. Пільгове кредитування сільськогосподарських виробників як основа сталого економічного розвитку та інтеграції України у спільну аграрну політику ЄС. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 55. 10 с. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2852>.

13. Статистика зовнішнього сектору. *Національний банк України*. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#2011-pryami-investytsii>.
14. Оцінка обсягів прямих іноземних інвестицій, в яких кінцевим контролюючим інвестором є резидент (round tripping) за 2010–2023 роки. *Національний банк України*. 2024. 14 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FDI_round_tripping_ICL-DFS_pr.pdf?v=12.
15. USAID programme increases income of Ukrainian farmers by \$90 million. *Press Service of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 06.08.2024. URL: <https://www.rada.gov.ua/en/news/News/252382.html>.
16. Робоча інвестиційна модель: на яких умовах бізнес готовий вкладати в агросектор. *AgroPortal*. 05.06.2023. URL: <https://agroportal.ua/publishing/analitika/robocha-investiciyna-model-na-yakih-umovah-biznes-gotoviy-vkladati-v-agrosektor>.
17. Розмір інвестицій: яка вартість створення агропереробних підприємств у межах індустріального парку. *AgroPortal*. 18.02.2025. URL: <https://agroportal.ua/blogs/rozmir-investiciy-yaka-vartist-stvorenniya-agropererobnih-pidpriyemstv-v-mezhah-industrialnogo-parku>.
18. Інвестиції найбільших: де беруть та куди вкладають кошти провідні агрохолдинги. *AgroPortal*. 17.09.2024. URL: <https://agroportal.ua/publishing/sobytiya/investiciji-naybilshih-de-berut-ta-kudi-vkladayut-koshti-providni-agroholdingi>.
19. Гордійчук Д. Десять тисяч гектарів в одні руки. Що змінює для українців новий етап земельної реформи? *Економічна правда*. 08.01.2024. URL: <https://epravda.com.ua/publications/2024/01/08/708488/>.
20. Zbarsky V.K., Reznik N.P., Ostapchuk A.D., Alekseieva K.A., Kotliarov V.O. Institutional and Informational Prerequisites of Secure Development of Farms in the Agrarian Economy Model of Ukraine. *Studies in Systems, Decision and Control*, 2025. 546. P. 623–636. URL: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216253105>

21. Алексеева К.А. Державна підтримка розвитку аграрного бізнесу в умовах глобальних загроз. *Наукові перспективи* № 2(32). 2023. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/3868/3889>
DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-2\(32\)-49-60](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-2(32)-49-60)

References

1. Bushovska, L.B. (2017), "Management of investment activity as an important component of enterprise economic security", *Ekonomika i suspilstvo*, vol. 11, pp. 170-176, available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/11_ukr/28.pdf (Accessed 5 February 2025).
2. UNCTAD (2024), "World Investment Report 2024", available at: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024> (Accessed 5 February 2025).
3. FAOSTAT (2023), "Agricultural investments and capital stock. Global and regional trends (2012-2022)", available at: [https://www.fao.org/statistics/highlights-archive/highlights-detail/agricultural-investments-and-capital-stock.-global-and-regional-trends-\(2012-2022\)/en](https://www.fao.org/statistics/highlights-archive/highlights-detail/agricultural-investments-and-capital-stock.-global-and-regional-trends-(2012-2022)/en) (Accessed 6 February 2025).
4. Popova, O.P. Kotsiubynska, L.M. and Skubii, O.A. (2023), "Investment activity in agriculture in modern conditions", *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 57, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2773/2695> (Accessed 6 February 2025).
5. Kharchenko, H.A. and Myrhorodska, D.O. (2018), "Investment activity of modern agricultural enterprises: state, problems and ways to improve", *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 17, available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/17_ukr/98.pdf (Accessed 7 February 2025).
6. World Bank Group (2025), "Ukraine. Doing Business", available at: <https://archive.doingbusiness.org/ru/data/exploreeconomies/ukraine> (Accessed 7 February 2025).

7. Honcharenko, A. (2024), "How food prices in Ukraine will change: NBU forecast", TSN Groshi, 17 November, available at: <https://tsn.ua/groshi/yak-zminyatsya-cini-na-produkti-v-ukrayini-prognoz-nbu-2703207.html> (Accessed 7 February 2025).
8. Ukraine Invest (2024), "Investment opportunities in the agro-processing sector", available at: <https://ukraineinvest.gov.ua/wp-content/uploads/2024/09/sector-agropererobky-ukrayiny-1.pdf> (Accessed 10 February 2025).
9. National Bank of Ukraine (2025), "GDP of Ukraine by years", available at: <https://nabu.ua/ua/vvp-2.html> (Accessed 10 February 2025).
10. Khoroshun, Yu.V. Prodanova, L.V. and Zakharova, O.V. (2021), "Analysis of sources of investment resources in the agricultural sector of Ukraine's economy", *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, vol. 4(44), pp. 99-117, available at: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/11170> (Accessed 10 February 2025).
11. State Statistics Service of Ukraine (2025), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 11 February 2025).
12. Dudukalova, O.S. and Matviienko, H.A. (2023), "Preferential lending for agricultural producers as the basis for sustainable economic development and Ukraine's integration into the EU common agricultural policy", *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 55, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2852> (Accessed 11 February 2025).
13. National Bank of Ukraine (2025), "External sector statistics", available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#2011-pryami-investytsii> (Accessed 12 February 2025).
14. National Bank of Ukraine (2024), "Assessment of the volume of direct foreign investments, where the ultimate controlling investor is a resident (round tripping) for 2010–2023", available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FDI_round_trippling_ICL-DFS_pr.pdf?v=12 (Accessed 12 February 2025).

15. Verkhovna Rada of Ukraine (2024), "USAID programme increases income of Ukrainian farmers by \$90 million", available at: <https://www.rada.gov.ua/en/news/News/252382.html> (Accessed 13 February 2025).
16. AgroPortal (2023), "Working investment model: under what conditions is business ready to invest in the agricultural sector", 5 June, available at: <https://agroportal.ua/publishing/analitika/robocha-investiciyna-model-na-yakih-umovah-biznes-gotoviy-vkladati-v-agrosektor> (Accessed 13 February 2025).
17. AgroPortal (2025), "Investment size: what is the cost of creating agro-processing enterprises within an industrial park", 18 February, available at: <https://agroportal.ua/blogs/rozmir-investiciy-yaka-vartist-stvorenniya-agropererobnih-pidpriyemstv-v-mezhah-industrialnogo-parku> (Accessed 13 February 2025).
18. AgroPortal (2024), "Investments of the largest: where do leading agro-holdings get money and where do they invest it", 17 September, available at: <https://agroportal.ua/publishing/sobytiya/investiciji-naybilshih-de-berut-ta-kudi-vkladayut-koshti-providni-agroholdingi> (Accessed 17 February 2025).
19. Hordiichuk, D. (2024), "Ten thousand hectares in one hand. What does the new stage of land reform change for Ukrainians?", *Ekonomichna pravda*, 8 January, available at: <https://epravda.com.ua/publications/2024/01/08/708488/> (Accessed 17 February 2025).
20. Zbarsky, V.K., Reznik, N.P., Ostapchuk, A.D., Alekseieva, K.A., and Kotliarov, V.O. (2025), "Institutional and Informational Prerequisites of Secure Development of Farms in the Agrarian Economy Model of Ukraine", *Studies in Systems, Decision and Control*, vol. 546, pp. 623-636, available at: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216253105> (Accessed 17 February 2025).
21. Alekseieva, K. (2023), "State support for the development of agrarian business in the face of global threats", *Scientific Perspectives*, vol. 2(32), available at: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/3868/3889> (Accessed 17 February 2025). DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-2\(32\)-49-60](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-2(32)-49-60)